

Høring

NOU – 2020: 13

Private aktører i velferdsetaten.

Profesjonelle Vergers Interesseorganisasjon

15.mars 2021

Viser til Nærings- og fiskeridepartementets høringsnotat 20/9642 4.12.2020

I det følgende er Profesjonelle Vergers Interesseorganisasjon (PVI)s innspill på høringsnotatet.

Høringsnotatets punkt 1.5 Problembeskrivelse og utvalgets tolkning av mandatet utgangspunktet er at utvalgets utredning skal omfatte alle velferdstjenester som stat, fylke eller kommune har en lovpålagt plikt til å tilby.

Dette offentlige forsyningsansvaret motsvares av rettigheter borgerne har til tjenester når og om de kommer i bestemte situasjoner med behov for hjelp eller behandling.

Det offentlige finansierer tjenesteproduksjon, og har samtidig et valg mellom å produsere tjenesten i egenregi eller få den utført av en privat leverandør.

Spørsmålet om hvem som skal produsere velferdstjenester er derfor et spørsmål om hva som er en hensiktsmessig organisering av et offentlig forsyningsansvar, i lys av overordnede mål om samfunnsøkonomisk effektiv ressursbruk og rettsikkerhet for tjenestenes målgrupper.

PVI har med stor interesse lest NOU 2020:13 og er imponert over det omfattende arbeid som er nedlagt i denne. PVI konstaterer at profesjonelle verger og deres arbeid enda ikke er offentlig anerkjent og/eller belyst som en privat aktør i velferdsstaten for utførelse av velferdstjenester i denne NOU. Pr i dag er profesjonelle verger verken definert som en kommersiell eller ideell aktør på tross av at det i NOU 2004: 16 er nedfelt at ordningens intensjon er å profesjonalisere tjenesten.

Profesjonelle verger faller utenfor den offisielle finansieringen for private aktører når det gjelder lønn, arbeidsvilkår eller pensjon. Det kreves et antall vergeoppdrag fra Statsforvalter for vergen for å kunne ha en vanlig inntekt. Profesjonelle vergers godtgjøring er nedfelt i vergemålsforskrift §16 og 18 uten mulighet for endring/forhandling.

Kort om Profesjonelle Vergers Interesseorganisasjon - PVI

PVI er en frivillig interesseorganisasjon som er talerør for de faste/profesjonelle vergene i Norge. PVI ble stiftet i 2013. Formålet er blant annet å bidra til å utvikle en bærekraftig vergeprofesjon og arbeide for godtgjørings- og arbeidsvilkårene for faste/profesjonelle verger. Profesjonelle verger har ikke noe statlig krav til pensjonsordning og dette må avklares fra vergen selv.

I dag er det ca 850 faste profesjonelle verger som er engasjert til å bistå omtrent 30.000 vergehavere. Profesjonelle vergers godtgjøring for oppdrag er nedfelt i vergemålsforskrift §16 og 18, dog uten mulighet for endring eller forhandling pr. dags dato.

PVI besvarer høringen og kommenterer utfra profesjonelle verges perspektiv.

Den profesjonelle vergens samfunnsoppdrag:

Vergemål er i dag et frivillig hjelpetiltak og en velferdsordning som skal bistå personer som ikke klarer å ta vare på seg selv, ved å være en støttefunksjon/rådgiver i basale funksjoner, oppgaver og behov.

I høringsnotatet er faste profesjonelle verger ikke inkludert eller definert som en privat aktør i velferdsstaten for utførelse av velferdstjenester.

Profesjonelle vergers interesseorganisasjon mener at verger må komme inn under definisjon.

Vergemålsvedtaket definerer den profesjonelle vergens mandat og tjenesteleveranse på et overordnet nivå, og har i dag få presiseringer av leveranser direkte knyttet til oppdraget.

Eksempler på vergens tjenesteleveranse for tjenestemottaker (vergehaver):

- Ivareta selvråderett
- Bidrar til at vergehavere får et verdig liv (beslutningsstøtte)
- Sikre bolig og livsopphold

- Sikre mottak av riktige offentlige ytelser og tjenester til vergehaver
- Behandle gjeldsrelaterte spørsmål
- Sikre verdier og forvaltning av disse
- Ivareta rettssikkerhet og integritet for vergehaver
- Sikre at ytelser til vergehaver forvaltes og ikke misbrukes av andre

Eksempler på vergens tjenesteleveranse for staten:

- Verger sikrer en verdig livssituasjon for vergehavere «regningene blir betalt og det er penger til mat hele måneden»
- Verger medvirker til reduksjon av sosialutgifts-budsjettet og «bidrar til formålstjenlig disponering av ytelser»
- Verger sikrer offentlige tjenester for vergehavere
- Verger hindrer fravikelser (utkastelser)
- Verger ivaretar den viktige frivilligheten i motsetning til tvungen forvaltning hos NAV (folketr.lov §22.6)

Det er ikke private tjenesteytere/privatpersoner (verger) som skal finansiere statens velferds-ordninger. PVI vil informere om et paradoks ved at Staten «bestiller» en tjeneste (vergemål) på vegne av en privat tjenestemottaker. Tjenestemottaker må selv betale for tjenesten ref. vergemåls loven og forskrift uten egenandel som f.eks. ved BPA eller hjemmetjenester.

Vergemålsordningen er en frivillig ordning og den som trenger verge må skriftlig samtykke til oppnevningen av vergemålet.

Når *vergemålsloven § 20. Vilkår for vergemål* er oppfylt, er det Statsforvalteren som engasjerer verger.

I Norge er det kun private personer som kan bli oppnevnt som verge.

Vergemålsloven er en lovpålagt velferdstjeneste som staten tilbyr. PVI mener at vergemål er en «velferdsytelse som er en personlig tjenesteyting av grunnleggende betydning for velferd og livskvalitet».

I høringen defineres det at en velferdsordning beskrives ved:

- 1) hvem som har rett til å motta tjenesten: Vergehaver/tjenestemottaker
- 2) hva den enkelte har rett til å motta (tjenestens innhold i vergemålet) og
- 3) hvordan tjenesten skal finansieres. Herunder brukerbetaling (i dag delt mellom statsforvalter og tjenestemottaker) uten regulering for tjenesteyter siden 2004.

PVI registrerer at NOU utvalget i denne saken har valgt noe avgrensning i sin utredning. PVI's påstand er at man ikke i tilstrekkelig grad har forstått profesjonelle vergers tjenesteyting og at profesjonelle vergers tjenester burde vært utredet i denne NOU – ref pkt 1.7.

Brukermedvirkning og individtilpasning er i høy grad ivaretatt i vergemålsordningen slik den i dag praktiseres – spesielt fra profesjonelle verger.

I NOU 2004: 16 er det nedfelt at vergemålordningens intensjon er å profesjonalisere tjenesten. Derfor må profesjonelle vergers arbeid i velferdsstaten bli anerkjent som en viktig, privat samfunnsaktør.

PVI er ikke kjent med andre velferdsordninger i Norge som kan tilby tjenester lik vergemålsordningen.

I vergemålsloven av 2013 er vergeordningen definert som et «verv». PVI arbeider for at «vervet» skal bli anerkjent på linje med andre private tjenesteytere.

Mandat og vergens oppgaver

Embetsverket har ikke kommet med en klar tjenestebestilling til profesjonelle verger. Det vil være formålstjenlig for alle parter å konkretisere bestilling.

Kontrakter

PVI registrerer at profesjonelle verger ikke pr i dag har mulighet til å inngå kontrakt om betingelser og andre kontraktsmessige forhold knyttet til våre velferdsoppdrag. Det lages et «oppnevningsvedtak» hvor vergen blir oppnevnt i vervet, men dette regulerer ikke den profesjonelle vergens rettigheter. Vergemålstjenesten er svært kompleks og er vanskelig å måle i kvalitet og omfang. Dette er utfordrende mht. godtgjøring og bestilling av tjenesten og viktigheten av individtilpasning både i tjenesteomfang og godtgjøring.

Som det fremgår i dette mener PVI at profesjonelle verger er en viktig privat aktør i dagens velferdsordning. Vergemålsordningen er velferdsordning uten statlig finansering.

Dette er PVI's innspill til NOU 2020:13.

Med vennlig hilsen
Profesjonelle Vergers Interesseorganisasjon

Hans Jørgen Hægh
Styreleder
Sign

Anne Kari Vindenes
Nestleder
Sign

Unni Strand
Styremedlem
Sign

Helge Meyer
Styremedlem
Sign

Randi M S Pedersen
Styremedlem
Sign